

РЕЦЕНЗИЯ

на
докторската дисертация на Ставрос Калоганидис
на тема: „Ролята на медиите при управление на бедствени и кризисни ситуации“
(“THE ROLE OF MEDIA IN DISASTER AND CRISIS MANAGEMENT”)
с научен ръководител проф. Руси Маринов, дн

Професионално направление: 3. 5 Обществени комуникации и информационни
науки
(Управление на кризи – електронни и социални медии)

Рецензент: Проф. д.пс.н. Толя Стоицова
Нов български университет

Докторант Ставрос Калоганидис зачислен на свободна докторантура. Г-н Калоганидис е избрал темата за дисертацията си, която е пряко свързана с неговата работа. Дисертацията е написана на английски език като е структурирана в четири глави, придружени с въведение, изводи, библиография, таблица за използваните в текста съкращения и кратко резюме. Използвани са 155 научни монографии, статии и документи, както и изнесени отделно 9 онлайн ресурси. Текстът обхваща 217 страници.

Въведението е нестандартно голямо по обем, но много точно представя цялостната идея на дисертацията. В него присъстват различни части, обособени с подзаглавия. Разгледан е концептът за катастрофалната криза; основните характеристики на кризите; видовете катастрофални кризи; времевите фази на кризите. Най-съществено във въведението е, че са формулирани изследователските въпроси, които пряко са свързани с тезата, разделена на четири под-тези, които цитирам:

1. „Новите тенденции в развитието на кризите, бедствията и управление на риска (risk management)
2. Роля на медиите в системата на управление на бедствията
3. Европейски центрове, програми, планове за кризи, бедствия и управление на риска
4. Анализ на опита в комуникациите и медиите в Гърция и в Балканските държави по време на бедствия.“ (с. 19 от дисертацията)

Интерес представлява предложеното от докторанта „стъпково“ рефериране на литературата. Шестте стъпки започват с установяването на запознанства с хора, интересувани се от проблематиката, особено работещи в практиката, преминават през материали, свързани с идентифицирането и справянето с конкретни кризи, за да не се появяват отново и завършват с политически и обществен диалог за справяне с кризите, при това на основата на изготвяне на специални документи.

Въвеждащата част завършва с предлагане на теоретична рамка на изследването.

И първата, и втората глава са интересни с това, че освен, че предлагат класически преглед на литературни източници, специално място в анализа заемат и превеждането на реални примери от действителността в подкрепа на теоретичния анализ.

Така първа глава реферира литературни източници във връзка с новите тенденции в управлението на кризи, бедствия и управление на риска. Прегледан е не малък обем от съвременни източници, почти всички, от които са публикувани след 2000 г. На теоретично равнище са разгледани проблеми, свързани с изясняването на концепта *опасност*; класификацията на катастрофалните рискове; съвременни модели и теории на управлението на кризи. По-детайлно място за анализ е отделено на две теории, а именно на Теорията за структурно-функционалните системи, както и на Теорията за лидерството по време на кризи (The theory of crisis leadership).

На основата на теориите се дискутират социалните инструменти за управление на кризи и се дават успешни примери за справяне с кризи, както се представя и управленски и комуникационен план в ситуация на спешност от различен характер (emergency) (с. 40 и с. 42). Прегледът на комуникационните модели се спира на кратко на древния, но популярен модел на Аристотел, а след това – доста по-детайлно вниманието се фокусира на съвременните модели. Това, което ми направи много добро и силно впечатление, че теоретичните модели са разписани в паралел с времевите изисквания на практика за поемане на конкретните задачи от хората, отговорни за справянето с кризи.

Втората глава логично представя ролята на медиите в системата за управление на бедствията. Особено интересен е параграфът, който докторантът посвещава на анализа на възможностите за участие на медиите в управлението на кризи (с.54). Отново, както и в първа глава се дават примери, някои от които, издигнати в ранг на теории – Теория за ефекта

на SNN. На с. 66 четем: „Теорията, известна още като ефект на SNN, се отнася до световно разпространени медии, които са доминиращ играч, който контролира и дефинира политическите и правителствените реакции на основни международни конфликти и кризи във времето на пост Студената война.“ От цитата се вижда, че г-н Калоганидис приписва изключително голяма власт на медиите, наистина на тези от тях, които са световно утвърдени. За дефинирането на отговорите/реакциите на политици и правителства веднага се съгласявам, малко е спорен въпросът доколко медиите могат да контролират политическите и правителствените реакции по време на кризи.

Три от параграфите в тази глава са специално посветени на най-бързата медия – радиото. Приведен е пример със случая с наводнението през 2008 г., което засяга страните от Средиземноморието. На първо място естествено, анализите са свързани с наводненията в Гърция. Седма точка от анализа също ми направи добро впечатление – и като заглавие, и като текст: „7. Радиото като средство за смекчаване на кризата“ (с.79).

По отношение на изводите, които докторантът прави, бих открила един от тях. Става дума за променената медийна действителност. Специално за радиото, докторантът смята, че аналоговото като, че ли се бори да даде някаква стандартизирана програма и информация за всички граждани, докато дигиталното отговаря по-точно на специализираните интереси на аудиторията.

Преценката ми за тези две глави е, че докторант Калоганидис познава добре научната литература в областта, в която разработва дисертацията си, а също така заради спецификата на проблематиката си – познава отлично и документацията, свързана с кризи и бедствия в световен план, не само тази, действаща в рамките на Европейския съюз.

Като следва логиката от общо към частно, докторантът конкретизира и парагматизира темата на дисертацията си в следващите две глави. Така Трета глава е посветена на Европейските центрове, програмите и планове за управлението на кризи (бедствия). Изяснени са основните понятия, свързани с кризи и бедствия, а именно: *излагане на (exposure)* хора, собственост, системи за електро и водоснабдяване, и др., които могат да бъдат унищожени или да им се причинят щети; *опасност*; вместо *унищожение (destruction)* се приема термина *бедствие (disaster)*; *опасност от риск*; *уязвимост*; *природно бедствие*;

технологично бедствие; широко амплитудни индустриални злополуки; физико-технични бедствия; масови бедствия.

В рамките на повече от 60 страници, детайлно са представени и анализирани Европейския механизъм за защита на цивилното население, дейността и функционирането на Центъра за мониторинг и информация (МИС), както и Общата комуникационна и информационна система в аварийни ситуации (SECIS). По-нататък в текста, на още по-конкретно ниво са анализирани Европейската Коперникова програма, както и дейността на по-големи и по-малки организации, които имат отношение към кризи и бедствия – Обединените нации, НАТО и основни Европейски организации, Елинско-Френска съвместна работна група, както и влизането в сила на Двустранни споразумения и протоколи за коопериране в усилията за предпазване на цивилното население от аварии. Такова споразумение е подписано в Хасково и между Гърция и България през 1989 г. По-късно четири държави – Италия, Франция, Португалия и Испания изготвят общо предложение към ЕС, което се приема като пилотна програма през март 2007. Налага се и използването на термина *засилено сътрудничество*. Към него се присъединява по-късно – през 2008 г. и Гърция.

Особен интерес предизвика у мен параграф 11. Цивилна защита в България (с. 167). Доста подробно – на повече от 10 страници, е описана системата за защита като институционни актьори, както и административната активност. Подчертана е ролята на журналистите в медиите, както и специалната дейност на ПР практиците (с.170). Честно казано информацията ми беше полезна, защото не знаех много за този тип дейност у нас.

Добре е представена Европейската система за комуникация и информация, която оперира 24 часа по време на кризи и бедствия. Засегнат е и сериозния въпрос за обучение – Образователна програма на механизма (SECIS), включваща тренингови семинари и обмен на експерти. Не по-малко важен е въпросът за финансовите инструменти на ЕС за цивилна защита чрез фонд за солидарност, на който е обърнато също внимание, и т.н.

Последната, Четвърта глава засяга конкретния опит в комуникацията между и медиите в Гърция и в някои Балкански страни по време на бедствия. Още в първия параграф на главата прави впечатление изнесено като подзаглавие разглеждането на въпроса за

приноса на комуникацията към превенцията и последствията от кризи и бедствия. Специално внимание е отделено на функционирането на социалните медии като информационно и комуникационно средство по време на криза. Не е пренебрегната специализираната грижа към тези социални групи от населението, които са най-уязвими по време на криза. Естествено, много място е отделено за представянето и анализа на структурите и документите на ЕС в ситуация на спешност/аварийност. Основните изводи, които прави докторантът са свързани с критичната роля на радиото по време на криза, включително регионалните и любителски радиостанции.

В общите изводи от дисертацията са обобщени теоретичните основи и практическите инструменти на цялостния процес, свързан с известяването, спешната дейност по време на криза или бедствие, както и справянето с последиците от тях. Глобалният извод, който се налага е, че е необходимо науката да разработи по-силни междудисциплинарни модели за защита на цивилното население на локално, национално и международно равнище.

Преценката ми за трета и четвърта глава е изцяло положителна. В нея докторант Калоганидис показва отлично умение за свързване на теория и практика, както и демонстрира креативните си възможности да подобрява известни модели за работа по време на и справяне с кризи и бедствия, както и да предлага свои нови идеи.

От четирите приносни момента, най-същественят е разработването от докторанта на нов модел за реакция на локалните медии – радио и телевизия по време на спешни и кризисни ситуации. Приемам и другите три приноса. Вторият засяга ролята комуникациите в кризисния мениджмънт, в който използването на новите технологии дават добри възможности за редуциране на риска от бедствия и кризи. Третият е свързан с детайлния анализ на равнището на компетентност по време на кризи на правителствената администрация в Гърция и Балканските държави. Не случайно, последният принос е всъщност следствие от дисертационната разработка на г-н Калоганидис, а именно получаване на висока позиция като представител на гръцката Западна Македония в Европейския механизъм за защита на цивилното население.

На 38 страници авторефератът отразява точно съдържанието на дисертацията. Списъкът на публикациите на г-н Ставрос Калоганидис включва 10 заглавия, които не са придружени с автор, така, че допускам, че колегата е единственият автор. Публикациите са доста повече от необходимия минимум за докторант. Пет от тях са публикувани доклади от конференции и пет са научни статии. Девет от всички са публикувани в страници на Интернет. За съжаление, цитираните страници не могат да се отворят поради съображения за сигурност на страниците, така, че не можах да видя нито една от публикациите. Добро впечатление ми направи и фактът, че една от публикациите представлява доклад, изнесен на XVIII Лятната школа по Пъблик Рилейшънс на департамент Масови комуникации“, НБУ, 2016 г.

Много добро впечатление ми направи, че колегата е взел под внимание по-съществените ми забележки, отправени по време на апробацията на дисертацията му. Както към всяка дисертация и към тази на г-н Калоганидис могат да се отправят някои забележки. Моите са три:

1. По отношение на цитирането – в текста на автореферата (с.6 и 7), както и в дисертацията, има цитати в кавички, посочен е автор Ентман, но не и източник. Също така в цитиранията под черта на материали онлайн, няма посочена дата за последен прочит.
2. Съществуват на места езикови не само печатни грешки, заради които се губи смисъла на изреченията. Една дума не открих в речник *copoic*, явно е грешка, но не можах да се досетя коя е думата по смисъла на изречението – има я и в автореферата, с. 9. Параграф 4. Теоретична рамка на изследването.
3. Изследователските въпроси на с. 19 от дисертацията (същото е в автореферата) с. 19, които заместват изискването по българския закон за теза, са всъщност твърдения, а не въпроси и много лесно биха могли да се формулират като такива.

Имам и един въпрос: Всички публикации на английски език ли са и може ли да отвори от Интернет някоя от тях?

Заклучение

Докторант Калоганидис е подготвил сериозен дисертационен труд, който бих определила като теоретико-практически. Направен е сполучлив преглед на литературата по проблематиката на дисертацията. Изследователските му анализи не са самоцелни, а представляват сигурна основа за изготвяне на нов модел за реакция от страна на аудио-визуалните медии по време на криза, което е и най-съществения принос на докторанта. Тъй като комуникационният модел е изцяло практически и адекватен, не случайно г-н Калоганидис е назначен на отговорна позиция.

Много добро впечатление ми направи, че колегата е взел под внимание по-съществените ми забележки, отправени по време на апробацията на дисертацията му. Както към всяка дисертация и към тази на г-н Калоганидис могат да се отправят някои забележки. Моите са три:

4. По отношение на цитирането – в текста на автореферата (с.6 и 7), както и в дисертацията, има цитати в кавички, посочен е автор Ентман, но не и източник. Също така в цитиранията под черта на материали онлайн, няма посочена дата за последен прочит.
5. Съществуват на места езикови не само печатни грешки, заради които се губи смисъла на изреченията. Една дума не открих в речник *colois*, явно е грешка, но не можах да се досетя коя е думата по смисъла на изречението – има я и в автореферата, с. 9. Параграф 4. Теоретична рамка на изследването.
6. Изследователските въпроси на с. 19 от дисертацията (същото е в автореферата) с. 19, които заместват изискването по българския закон за теза, са всъщност твърдения, а не въпроси и много лесно биха могли да се формулират като такива.

Имам и един въпрос: Всички публикации на английски език ли са и може ли да отвори от Интернет някоя от тях?

Както вече споменах авторефератът отразява точно текстовете на дисертационния труд. Публикациите на докторанта са солиден брой. Критичните ми бележки от една страна са доброжелателни, от друга – не омаловажават достойнствата на работата. Затова убедено предлагам на уважаемите членове от научното жури да присъдим образователната и

научната степен „Доктор“ на Ставрос Калоганидис за дисертацията му на тема „Ролята на медиите в управлението на бедствия и кризи“.

19.11.2018

Рецензент:

Проф. д.пс.н. Толя Стоицова

Summary

PhD student Kalogiannidis prepared serious dissertation material, which I could define as a theoretical and practical one. A successful literature review was made on problems related to the dissertation. Research analyses are not fantasized. They represent a serious foundation for establishment of a new model for audio-visual media responds in crisis situations. This is the major contribution of Mr. Kalogiannidis' es dissertation.

A very good impression for me made the fact that the colleague took into consideration the most of my substantive remarks that I have made during the approbation of his dissertation. As for all dissertations including this one in the final material can head few critical remarks. Mine are the following small ones:

1. In connection with citations – in the dissertation text, as well as in the resume (p.6 and p.7) there are sentences in quotations marks, a name of an author was written, for example Entman, but there is no reference under line. Also in the Internet citations under line it was not written when they were opened for the last time.
2. There are in some places in the text not only errata, but also language mistakes. Because of that some sentences lost their meaning. A single word I could neither find in a dictionary – *conoic*, nor I could guess which word the colleague had in mind. The same word was used in the resume: 4. Theoretical frame of the study (p. 9).
3. The research questions (p. 19 in the dissertation, the same is in the Resume) are in fact items not questions which could be reformulated very easily. This is important as research questions are the substitutes of the so called thesis in the requirements in Bulgarian law.

My question is: Are all the cited publications written in English language and is it possible to open just one to see it, as it was not possible for me to do that because of a web site registration requirement.

In conclusion, except my entire positive evaluation of Mr. Kalogiannidis' es dissertation let me underline again that his Resume reflects strictly the text of the dissertation. Publications are much more than the minimum required – they are 10. My critical remarks are benevolent and do not underestimate the strengths of the dissertation. That is why I strongly recommend to the other members of our scientific jury to award Mr. Stavros Kalogiannidis the educational and scientific doctoral degree for his dissertation entitled “THE ROLE OF MEDIA IN DISATER AND CRISIS MANAGEMENT”

19.11.2018

Reviewer:

Prof. Tolya Stoitsova, PhD, D.Sc.